

MŠ**3-4****projektové
dny**

2. LEKCE:

Jak a proč si pořizujeme věci

Cíle:

Děti znají možnosti, jak se pořizují věci.

Děti popíší vlastními slovy průběh nakupování.

Děti vědí, koho požádat o informace a s kým se případně poradit při odpovědném nákupu.

Děti rozpoznají reklamu od běžného sdělení.

Děti chápou provázanost výroby a spotřebitele. Učí se určit vztahy mezi lidmi, které v těchto procesech vznikají.

Anotace:

V této lekci budou děti pátrat po způsobech, jakým si pořizujeme věci. Odhalené způsoby porovnájí s obrázkem, který představuje odpovědné pořizování věcí tzv. Udržitelnou pyramidou a vyhodnotí proč jsou některé způsoby pořizování věcí odpovědnější. V další části lekce děti na základě příběhu Týnky a Martina zjistí, jak probíhá nakupování, nejběžnější způsob pořizování věcí. Děti se dozvědí, že k odpovědnému nakupování patří rozhodnutí, zda pořizovanou věc opravdu potřebují, sledování správného výběru toho, co chtějí koupit (zjišťování informací), vlastní nákup, ale také péče o koupený výrobek a jeho odpovědné používání. Nakupování si děti následně s pedagogem vyzkouší na jiném výrobku, než je tričko. Během práce se seznámí s vybranými Ekoznačkami a budou zjišťovat s kým se mohou poradit o hledání informací pro odpovědné nakupování. V závěru lekce se seznámí s rozdílem mezi reklamou a běžným sdělením. Vypátrají, kde všude mohou reklamu potkat, a zkusí najít způsob, jak se jí můžeme bránit. Na závěr lekce si nakreslí nebo sestaví z obrázků postup, jak by sami, resp. s rodiči, chtěli nakupovat.

Struktura lekce:

AKTIVITA	ČAS	POMŮCKY
1. Co už víme	1. den	Plakát z první lekce
2. Jak mohu získat to, co potřebuji		PL Udržitelná pyramida (2× ve větším formátu) Pomůcky pro tvorbu třídního portfolia
3. Nákup? Ale jak na to?	2. den	PL Fáze nákupu (1× pro třídu větší formát pro plakát) PL Ekoznačky (ve velkém formátu pro třídu nebo do každé skupiny) Pomůcky pro tvorbu třídního portfolia
4. Reklama, čím je zajímavá?	3. den	PL Reklama, kde ji potkám Ukázková reklama na YouTube nebo na www.tvspoty.cz
5. Můj nákup	4. den	PL Fáze nákupu (pro každého žáka, rozstříhané, menší formát do portfolia)

Odborné podklady:

- Rizika spojená s reklamou
- Ekoznačení v ČR
- Udržitelné oblečení
- Spotřební zboží a udržitelnost
- Udržitelná strava

Informace pro učitele:

- Marketing a reklama
- Reklama a její působení
- Maslowova pyramida

Domluvte se, že nejzajímavější reklamy nafoťíte a uděláte si ve školce výstavu obrázků.

Portfolio:

Třídní: Plakát Jak pořizujeme věci a plakát Jak nakupujeme.

Osobní: Můj nákup – obrázkový příběh nákupu (nalepená a vybarvená skládačka nebo vlastní nakreslený příběh).

Před lekcí:

Pátřejte s dětmi po reklamě

- Požádejte děti a rodiče, aby sledovali po určitou dobu (2–3 dny, např. přes víkend), kde všude se mohou setkat s reklamou. Kdo bude chtít, může svá zjištění zaznamenat do **PL Reklama, kde ji potkám**.
- Aktivitu s rodiči můžete nahradit pátráním po reklamě na společné procházce ve školce.

Popis lekce:

1. Co už víme

V úvodu lekce si stručně připomeňte příběh trička z 1. lekce. K opakování použijte plakát z minulé hodiny, skládačku trička z portfolia dětí nebo pohybovou aktivitu. Připomeňte si, kdo a co se na výrobě trička podílí a co do výrobku vkládá.

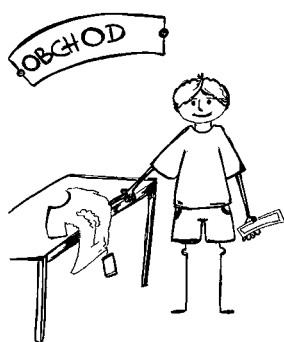
Ahoj děti,

nemohli jsme se dočkat až vás zase uvidíme. Chceme si s vámi připomenout, co jsme v minulé lekci zjišťovali. Povídali jsme si, jak se vyrábí tričko a co vše zažije od semene bavlníku až po roztrhání. K připomenutí nám pomohou plakát nebo skládačka trička z minulé lekce a následující otázky:

- Povídaly jste si s někým o tom, co jste se s námi minule naučily?
- Vzpomenete si, jaké to bylo, když jste zkoušely něco vyrobit?
- Proč bychom se o tričko měli dobře starat?
- Co si pamatujete z příběhu trička?
- Umíte si představit i příběh jiného výrobku?

Poslední otázku využijte jako přechod k další části lekce. Najděte jednoduché příběhy dalších výrobků, např. jaký je příběh jednoduché látkové či dřevěné hračky (ušité nebo vyrobené doma) nebo domácího moučnicku. Zkuste příběh výrobku popsat podobně jako příběh trička. Inspirace viz odborné materiály pro učitele.

2. Jak mohu získat to, co potřebuji

V této části lekce budou děti pátrat po způsobech, jak věci získáváme. Využijte **PL Udržitelná pyramida**. 2 pyramidy ve větším formátu umístěte na tabuli nebo na flip, na kterém budete tvořit třídní portfolio. Jednu pyramidu nerozstříhanou pro hledání způsobů pořizování výrobků. Jednu pyramidu s rozstříhanými řádky tak, aby se daly jednotlivé řádky přesunout, ta bude sloužit pro průzkum pořizování věcí ve škole. Nerozstříhanou pyramidu mějte k dispozici pro úvodní část aktivity.

A o čem se budeme bavit dnes?

Během pátrání v minulé lekci zjistil Martin, že by nějaké tričko vlastně potřeboval. Ale jak ho získat? Nejčastěji si věci kupujeme, ale jde to i jinak? A dnes bychom s vámi rádi vypátrali všechny způsoby, jak je možné věci získat, a také si budeme povídat o nakupování. Začneme hledáním všech způsobů, jak se k nám věci mohou dostat. Zamyslíme se nejen nad tričkem, ale i nad dalšími výrobky. Odpovězte si na tyto otázky:

- Jak získáváte trička vy? Hledejte jiné možnosti než nakupování.
- Jak získáváte vy nebo vaši rodiče a sourozenci další věci, např. hračky, nábytek, elektroniku, sportovní potřeby atd.?

Začněte tvořit plakát Jak pořizujeme věci. Zaznamenejte možnosti, které děti zmínily, a k nim přidejte obrázky výrobků, které takto pořizují. Možnosti, které děti napadly, porovnejte s možnostmi v pyramidě. Vysvětlete dětem možnosti, které nezmínily a případně doplňte ty, které děti vymyslely navíc. Také na příkladech uveďte, co jednotlivé možnosti znamenají a v čem jsou jejich výhody vzhledem k odpovědnému pořizování věcí (jsou ohleduplnější k lidem a přírodě, vzniká při nich méně odpadů apod.)

Taky jsme nad tím s Martinem přemýšleli a napadly nás stejné věci jako vás. Knihy, které si chceme jen jednou přečíst, si půjčujeme. Tričko, které mám na sobě, jsem podělila po Martinovi a skříňku doma nad stolem jsme si s tátou vyrobili.

Uspořádejte anketu mezi dospělými, jakým způsobem nejčastěji pořizují věci.

Nyní si společně udělejte průzkum ve školce. Zahrajte si na detektivy a hledejte, jak se výrobky do školky dostaly. Můžete zjišťovat i jak dlouho výrobky ve školce máte (tuto informaci využijete ve 3. lekci). Je na vás, jak rozsáhlý průzkum uděláte, jestli prozkoumáte vaši třídu nebo celou školku a jestli se zaměříte na určité výrobky – např. nábytek a hračky, nebo zahrnete více skupin výrobků. K zaznamenání vašich zjištění využijte rozstříhaný **PL Udržitelná pyramida**, kterou na konci aktivity přeskládáte podle vašich zjištění.

Právě jsme zjistili, jak výrobky získáváme, a nyní zkusíme zjistit, jakým způsobem se výrobky dostávají do školky nejčastěji. Domluvte se s paní učitelkou, co vše a kde všude budete zkoumat. Vezměte obrázek udržitelné pyramidy a pusťte se do průzkumu. Ke každému řádku pyramidy zaznamenejte výrobky, které byly takto pořizeny.

Nyní už máte výrobky ke každé možnosti. Přeskládejte řádky pyramidy podle počtu výrobků. Řádek, který má nejvíce výrobků, umístěte dolů a řádek, který má výrobků nejméně, bude nahoře. Nyní si odpovězte na následující otázky:

- Který způsob pořizování výrobků se používá ve školce nejčastěji? A proč?
- Poskládali by vaši rodiče nebo prarodiče pyramidu stejným způsobem? Tedy získávali a pořizovali výrobky stejným způsobem?
- Které varianty pořizování výrobků jsou pro životní prostředí a lidi odpovědnější? A proč?

Zajímavé myšlenky z povídání zaznamenejte na flip k udržitelné pyramidě.

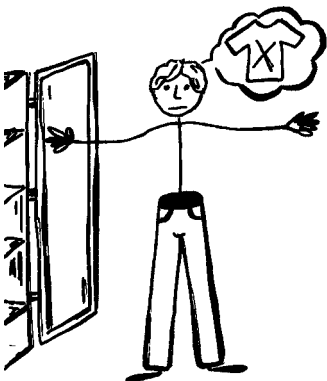
3. Nákup? Ale jak na to?

V následující části s dětmi zjistíte, zda už mají zkušenost s nakupováním, a vyzkoušíte si na základě příběhu Týnky a Martina, jak nákup trička probíhá. Vytvoříte plakát Jak nakupovat.

Protože víme, že nejvíc věcí nakupujeme, rozhodli jsme se vypátrat, jak takový nákup probíhá a jak se při nákupu rozhodujeme. Proč si vlastně koupíme to, co si koupíme? Pojdte nám říct, jestli už umíte nakupovat.

- Už jste někdy nakupovaly?
- Nakupovaly jste samy nebo s někým dospělým?
- A co jste nakupovaly?
- Umíte popsat, jak takový nákup probíhá a co vše je pro nákup potřeba?

Při povídání zjistíte, jakou mají děti zkušenost s nakupováním. V další části lekce přečtete nebo převyprávíte dětem příběh o tom, jak Týnka a Martin nakupují.

Příběh můžete pojmut jako dramatizaci, děti napodobují to, co čtete. Také je možné dramatizaci nafotit a fotografiemi doplnit plakát Jak nakupujeme.

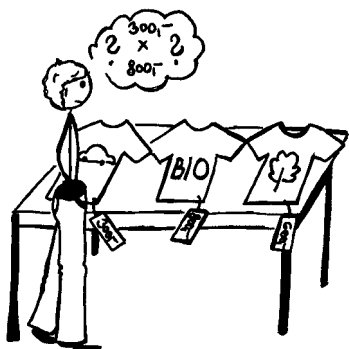
Zjednodušte si text podle věku a schopností dětí. Ke každé části jsou připraveny otázky k povídání (viz níže).

Během čtení příběhu a povídání tvořte s dětmi plakát Jak nakupovat. Ke každé části nákupu, resp. části příběhu, nalepte zvětšený obrázek z **PL Fáze nákupu** a k obrázku vždy zaznamenejte významné body, které děti odhalily v příběhu a také zajímavé myšlenky a postřehy dětí z odpovědí na otázky. Nechte děti, aby samy vybraly nejdůležitější body v příběhu.

Zamyšlení před nákupem

Jak už jsme zmínili, Martin potřebuje nové tričko. A když si kupuje tričko Martin, mohla bych si ho koupit i já. A proto jsme se rozhodli vyrazit na nákup sami.

Na náš první nákup jsme se těšili tak, že jsme chtěli hned vyběhnout do obchodu. Ale co to? Nevíme, kam jít a co přesně koupit, a hlavně jsme se zapomněli zamyslet, jestli tričko opravdu potřebujeme. Tak jsme sedli a dali hlavy dohromady. Jestli tričko potřebujeme, jsme věděli hned. Martin ho potřebuje nutně, jedno tričko právě věnoval mladšímu bratranci, protože z něj vyrostl a bylo škoda ho vyhodit. A druhé tričko jsem od Martina dostala já, bylo takové univerzální, pro kluky i pro holky. Takže Martin potřebuje tričko nutně, nejlépe trička dvě. Já bych si tričko chtěla pořídit také, baví mne si kupovat nové věci. Ale když jsem se podívala do skříně a zjistila, kolik triček tam už mám, řekla jsem si, že ho vlastně nepotřebuji. Zatím ho kupovat nebudu a pomůžu s nákupem trička Martinovi.

Zaznamenejte nejdůležitější body z příběhu k prvnímu obrázku **PL Fáze nákupu**. Zkuste se, jako Týnka s Martinem, zamyslet a promyslet, jestli věci, které kupujeme, opravdu potřebujeme.

- Věděli byste, kam a co máte jít koupit?
- Nakupujete vždy jen to, co potřebujete? Zamyslete se, proč to tak je.

Kolik to bude stát a mám na to?

Co chceme koupit, už víme, ale jak to bude s penězi? Je potřeba se domluvit s rodiči. Rodiče souhlasili a Martin dostal 200 Kč na své tričko. Pro jistotu si vzal ještě 100 Kč ze své kasičky. Někdy mají v obchodě trička s hezkým obrázkem a ta bývají dražší.

Kam vyrazit a podle čeho vybrat? Informace o výrobku, kde je zjistím?

- Víte, podle čeho si budete tričko vybírat?
- Víte, že jsou ještě jiné informace, které se o tričku můžeme dozvědět?
- Víte, kde tyto informace najdete nebo kdo vám tyto informace pomůže najít?
- Víte, že některé výrobky mají speciální označení (viz **PL Ekoznačky**)? Znáte některé?

Důležité body opět zaznamenejte k odpovídajícímu obrázku do plakátu. Pokud si děti nevzpomenou samy, připomeňte jim, že každé tričko obsahuje cedulku s informacemi. Pátrejte po dalších zdrojích informací (web, doporučení, např. od rodičů, kamarádů apod.). Zároveň děti seznámte s vybranými ekoznačkami, vysvětlíte jim, co znamenají, mohou být také součástí plakátu.

Ted' kam půjdeme? Rozhodli jsme se nejdříve navštívit second hand (obchod s použitým oblečením) – tam mají často pěkná a levná trička. Když se tam Martinovi nebude nic líbit, podíváme se do obchodního centra, kde je více obchodů a můžeme porovnat více možností, třeba koupíme tričko ve slevě. Jak nám poradila maminka, měli bychom při nákupu také vybírat podle toho, jak jsou trička kvalitní – látka by měla být pevná a příjemná na omak. A my už víme, že se můžeme orientovat i podle cedulek nebo visaček na tričkách.

Výběr v obchodech a pozor na reklamu

Vše jsme si promysleli, tak hurá na nákup. Prošli jsme čtyři obchody a nabídka byla všude hodně podobná, ale Martin se nemohl pořádkem rozhodnout. Cestou si v second handu koupil tričko se super obrázkem a jen za 50,- korun, to bylo moc výhodné, ještě na něm našel značku fair trade. Značku už zná, takže věděl, že za tričko dostal ten, kdo ho šil, dobře zapláceno, a tak byl úplně spokojený. Ještě mu zbyly peníze, a tak se rozhodl, že si koupí i druhé tričko. Stále se nemohl rozhodnout, jestli si koupit 2 trička za 200 Kč. Ale moc se mu nelíbí barva jednoho z nich a vypadají taková slabší. Nebyl si jistý, jestli se brzy neroztrhají. Nakonec zvolil jedno pevnější tričko za 150 Kč, které se mu opravdu líbilo.

Když jsme přišli domů, maminka nás za náš výběr pochválila a měla radost, že obě trička pořídil výhodně.

I my jsme měli radost, jak se nám nákup podařil, teď jen o trička správně pečovat, aby vydržela co nejdéle.

I zde nechte děti z příběhu vybrat důležité body a zaznamenejte je do plakátu. Inspirujte se k dalšímu přemýšlení následujícími otázkami.

- Najdete v příběhu místo, kde na děti útočí reklama nebo reklamní trik?
- Podle čeho se nakonec děti v obchodech rozhodovaly?
- Co pro vás bylo na příběhu o nakupování nové? Co vás překvapilo?

Projděte si společně plakát, který jste k nakupování vytvořili. Připravte si na druhý den scénku o nakupování podle vytvořeného návodu. Nakupujte jiný výrobek než tričko, např. výrobek který děti už někdy nakupovaly. Rozdělte děti do dvojic nebo skupin a připravte scénku s každou skupinou. Nebo vyberte děti, které hraní baví, a nacvičte scénku s jednou skupinkou a tu následující den přehrajte ostatním. Ti pak mohou postup při nákupu komentovat.

Naplánujte s dětmi **skutečný nákup pro školku** podle plakátu Jak nakupovat. Do plánování i nákupu zapojte co nejvíce děti a případně požádejte o pomoc rodiče. [Zde je návod](#) jak nákup naplánovat.

4. Reklama, čím je zajímavá?

Než začnete s touto částí lekce, zahrajte si scénku, kterou jste předešlý den nacvičili, a připomeňte si tak, jak odpovědně nakupovat.

Jedním z nejdůležitějších faktorů, které nákup ovlivňují, jsou reklamy. V této části lekce se děti seznámí s reklamou, odliší ji od běžného sdělení a zkusí hledat možnosti, jak jí odolat. Na úvod si povídejte s dětmi o tom, jaké mají s reklamou zkušenosti, viz Před lekcí.

Teď už všichni víme, jak správně nakupovat. Během povídání o nákupu jste si určitě povídali o reklamních tricích a o reklamě, která je všude kolem nás. V našem příběhu o nakupování jste si jistě všimli nabídky dvou triček za cenu jednoho. Myslíte, že je to reklamní trik? Určitě reklamu vnímáte a možná jste s rodiči sledovali, kde všude reklamu můžete potkat a v jaké podobě. Popovídejte si společně o tom, co všechno jste zjistili.

Zeptejte se na reklamy, které děti nejčastěji vidí nebo slyší. K zaznamenání toho, co děti o reklamě vědí, můžete využít většího formátu **PL Reklama, kde ji potkám**.

Vyberte společně nejoblíbenější reklamu nebo tu, kterou sledujete nejčastěji, a pusťte ji z internetu. Po zhlédnutí reklamy si odpovězte na následující otázky:

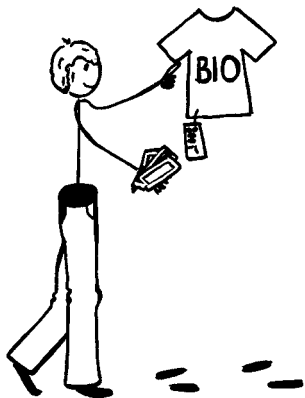
- Co reklama zobrazuje a proč? Liší se nějak reklama od toho, jak je to doopravdy?
- Popisuje reklama nějaký příběh? Co nám reklama chce říci?
- Najděte rozdíly mezi reklamou a skutečností. Zkuste vysvětlit, proč to tak je.

V případě potřeby pusťte reklamu znovu a postupně hledejte odpovědi na otázky. Zaměřte se na rozdíly mezi reklamou a realitou, porovnejte reklamu například s pohádkou – co nám reklama chce říci.

Protože jsme se dozvěděli, jaké figle reklama používá, zamyslete se nyní nad tím, jak se reklamě můžete bránit a svá zjištění zaznamenejte.

Hledejte s dětmi možnosti, jak se můžeme reklamě bránit (např. hledáním informací, odmítnutím výrobku apod.). Svá zjištění opět zaznamenejte do třídního portfolia.

5. Můj nákup

Shrňte s dětmi, co jste se v lekci dozvěděli, a vyzvěte je k tomu, aby samy navrhly postup nákupu svého vysněného nebo oblíbeného výrobku. Děti mohou postup nákupu nakreslit nebo využijte rozstříhaný **PL Fáze nákupu**, který si děti složí, nalepí a případně vybarví do osobního portfolia.

Společně si povídejte o tom, jakými způsoby se pořizují výrobky, o tom, zda už by si děti troufaly jít samy na nákup, zda poznají reklamu a jak se jí mohou bránit. K povídání využijte následující otázky.

- Víš, jak můžeme pořídit věci?
- Uměl/a bys nyní jít sám/sama nakoupit nebo poradit dospělákovi, jak nakupovat?
- Myslíš, že se dokážeš rozhodnout, zda opravdu potřebuješ novou věc? Proč je toto rozhodování důležité?
- Poznáš reklamu? A víš, jak jí odolat?

